

B.Ed.-Regular-(1Year Course)2012 B.Ed.
0342 - Population Education (Special)

P. Pages : 3

Time : Three Hours

GUG/W/16/5281

Max. Marks :100

- Notes : 1. Solve all the questions.
2. All questions carry equal marks.

1. For achieving the objectives of population Education through population Education which values, attitudes should be developed amongst the students? Explain with examples. **20**

OR

What is population Education? Explain in detail the National and school objectives in the context of population Education.

2. a) Being a teacher explain which are the important reason for the growth of population in India. **20**
b) Explain the co-relation between population and environment.

OR

- a) Why is the population percentage of female less in India? give reasons.
b) Explain the meaning of 'population Dynamism' and state the effect of population Dynamics.

3. Answer **any two** of the following. **20**
a) Explain, which types of co-curricular activities can be arranged at secondary level of population education?
b) 'Family planning as a national duty' Explain the statement with examples.
c) Describe the need of population Education and its importance in Indian economy.

4. Answer **any two** of the following. **20**
a) Which types of methods and techniques can be used in the population Education? Explain.
b) To improve the quality of life, how population Education is helpful? Explain.
c) Why must the teacher know the ill-effects of population growth? Explain.

5. Write **any four** of the following. **20**
i) Child-marriage.
ii) Fecundity and fertility.
iii) Family planning.
iv) Need to maintain the record of birth and death.
v) Disadvantages of increasing urbanization.
vi) Population Education and literacy campaigns.

B.Ed.-Regular-(1Year Course)2012 B.Ed.
0342 - Population Education (Special)

Time : Three Hours

Max. Marks :100

- सूचना :- 1. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसंख्या शिक्षणाची उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी लोकसंख्या शिक्षणातून विद्यार्थ्यांत कोणकोणती मूल्ये व वृत्ती निर्माण करता येतील ? उदाहरणासह स्पष्ट करा. 20

किंवा

लोकसंख्या शिक्षण म्हणजे काय? ते सांगून लोकसंख्या शिक्षणाची राष्ट्रीय व शालेय उद्दिष्टे विस्ताराने स्पष्ट करा.

2. अ) शिक्षक म्हणून भारतातील लोकसंख्या वाढीकरिता कोणती कारणे महत्वाची वाटतात ते स्पष्ट करा. 20
ब) लोकसंख्या आणि पर्यावरण यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

- अ) भारतातील लोकसंख्येत स्त्रियांचे प्रमाण कमी असण्याची कारणे स्पष्ट करा.
ब) लोकसंख्याचि गतिमानता म्हणजे काय? ते सांगून लोकसंख्या गतिमानतेचे परिणाम स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा :- 20

- अ) लोकसंख्या शिक्षणाकरिता माध्यमिक स्तरावर कोणकोणते सहशालेय उपक्रम आयोजित करता येऊ शकतात ते स्पष्ट करा.
ब) 'कुटुंब नियोजन हे राष्ट्रीय कर्तव्य आहे' हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.
क) लोकसंख्या शिक्षणाची गरज आणि भारतीय अर्थव्यवस्थेतील त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोनची उत्तरे लिहा :- 20

- अ) लोकसंख्या शिक्षणात कोणकोणत्या शैक्षणिक पद्धतीचा व प्रयुक्त्यांचा वापर केल्या जाऊ शकतो ते स्पष्ट करा.
ब) उत्तम जीवनमानाकडे वाटचाल करण्यासाठी लोकसंख्या शिक्षणाची कशी मदत होवू शकते, ते सांगा.
क) लोकसंख्या वाढीच्या दूष्परिणामाची जाणीव शिक्षकाला असणे का आवश्यक आहे? स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपणे लिहा 20

- 1) बालविवाह
- 2) प्रजननक्षमता (fecundity) व जननक्षमता (fertility)
- 3) कुटुंब नियोजन.
- 4) जन्म व मृत्यूची नोंद करण्याची आवश्यकता.
- 5) शहरीकरणाच्या वाढीचे दुष्परिणाम.
- 6) लोकसंख्या शिक्षण व साक्षरता अभियान,

B.Ed.-Regular-(1Year Course)2012 B.Ed.
0342 - Population Education (Special)

Time : Three Hours

Max. Marks :100

- सूचनाएँ :- 1. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2. सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।

1. जनसंख्या शिक्षा के उद्देश्य साध्य करने हेतु जनसंख्या शिक्षा से छात्रों में कौन - कौनसे मूल्य तथा प्रवृत्तियाँ विकसित हो सकती हैं । उदाहरण देकर स्पष्ट कीजिए । 20

अथवा

जनसंख्या शिक्षा का अर्थ बताइये । जनसंख्या शिक्षा के संदर्भ में राष्ट्रीय एवं शालेय उद्देश्य विस्तार से स्पष्ट कीजिए ।

2. अ) शिक्षक होने से भारत में जनसंख्या वृद्धि के लिये कौनसे कारण आपको महत्वपूर्ण लगते हैं ? स्पष्ट कीजिए । 20
ब) जनसंख्या एवं पर्यावरण इनका संबंध स्पष्ट कीजिए ।

अथवा

- अ) भारत की जनसंख्या में स्त्रियों का प्रमाण कम होने के कारण कौनसे हैं ? स्पष्ट लिखिए ।
ब) जनसंख्या की गतिमानता का अर्थ स्पष्ट करते हुए जनसंख्या की गतिमानता के परिणाम स्पष्ट करें ।

3. किन्हीं दो के उत्तर लिखिये :- 20

- अ) जनसंख्या शिक्षा के लिये माध्यमिक स्तर पर कौन - कौन से सहशालेय उपक्रम आयोजित कर सकते हैं ? स्पष्ट कीजिए ।
ब) 'परिवार नियोजन यह राष्ट्रीय कर्तव्य है' । यह विधान सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
क) जनसंख्या शिक्षा की आवश्यकता और भारतीय अर्थव्यवस्था में उसका महत्व स्पष्ट कीजिए ।

4. निम्न में से किन्हीं दो के उत्तर लिखिये । 20

- अ) जनसंख्या शिक्षा में कौन - कौनसी शैक्षिक पद्धति एवं तकनीकों का उपयोग किया जा सकता है ? स्पष्ट कीजिए ।
ब) 'उत्तम जीवनमान मार्गक्रम में जनसंख्या शिक्षा किस प्रकार मददगार हो सकती है ? बताइये ।
क) जनसंख्या वृद्धि के दुष्परिणामों का ज्ञान शिक्षक को होना क्यों आवश्यक है ? स्पष्ट कीजिए ।

5. किन्हीं चार पर टिप्पणियाँ लिखिए । 20

- 1) बालविवाह ।
2) प्रजननक्षमता (fecundity) व जननक्षमता (fertility)
3) कुटुंब नियोजन ।
4) जन्म और मृत्यु का पंजीकरण करने की आवश्यकता ।
5) शहरीकरण वृद्धि के दुष्परिणाम ।
6) जनसंख्या शिक्षा एवं साक्षरता अभियान ।

munotes.in